

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

ЖИЗНЕН ПЪТ

- Емилиян Станев /псевд. на Никола Стоянов Станев/ е роден в на 28 февруари 1907 г. в град Велико Търново и почива на 15 март 1979г(умира в София, по негова воля е погребан във великотърновските гробища). Той е първо дете на Стоян Станев Мартинов – просбописец и Мария Симеонова Станева. И двамата му родители са интересни за времето си личности. От бащата бъдещият писател наследява любовта към народната песен и ловната си страст, а от майката – усета за словото. Имала цветист език, употребявала много странни думи, пословици и поговорки.

ЖИЗНЕН ПЪТ

- Емилиян Станев завършва прогимназия в Търново, а като частен ученик във Враца и гимназиалното си образование /1928г./ Училището не го е привличало особено, отдаден на ловната си страст и скитането в търновските и еленските околности, но за сметка на това чете много художествена и философска литература. Бъдещият писател започнал да пише стихотворения още в прогимназията, но те не са запазени. От 1922г. живее с родителите и сестра си в град Елена, Търновско. През 1932г. се премества в София и става студент по живопис в Художествената академия при проф. Цено Тодоров, но бързо напуска, защото професорът му казал, че не вижда "светлосенките". По настояване на баща си записва финанси и кредит в Свободния университет, но скоро напуска и него. От 1932 до 1944 г. работи като дребен чиновник в столичната община. През 1945г. Е изпратен от Ловно – рибарския съюз за управител на ловното стопанство в Букурещ, Великотърновско за една година. В периода 1950 – 1955г. завежда отдел "Белетристика" във в." Литературен фронт".

ЖИЗНЕН ПЪТ

- Член на СБП от 1946г. /Чл. карта номер 625 от 18.10.1946г./ Никой не е бил в състояние да склони Емилиян Станев да заеме някакъв отговорен пост в СБП. Нещо повече – многократно писателят е правил изявление, че СБП трябва да се разпусне, че в него членуват повече писатели, отколкото действително има. Това управляващите и останалите писатели са отдавали на своенравния характер на Ем. Станев, а не на високите му критерии за стойностите на художествената литература и словото.
- На 30 ноември 1949г. Ем. Станев се жени за Надежда Николова Кожухарова, с която прекарва 30г. от живота си. Тя е негов пръв читател и съветник преводач от френски език и по този начин му е оказвала неоценима помощ.

НЯКОЛКО СНИМКИ ОТ ЖИВОТА НА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

На първата снимка Емилиян Станев е с роднини в гр. Елена, на снимката под нея е с Ран Босилек и А. Каралийчев. На снимката в горният десен ъгъл е с приятели на вилата, а на снимката под нея е на лов.

ТВОРЧЕСТВО

- Сътрудници на литературния печат от 1931 г., най-напред с кратки разкази. Още през тридесетте години се утвърждава като една от големите надежди на българската белетристика, сътрудници на "Златорог", "Изкуство и критика", "Българска мисъл", "Литературен глас", "Дъга", "Завети" и др. Първата му книга "Примамливи блясъци" излиза през 1938 г. Още в тая книга са включени два разказа - "През зимата" и "Пролетни стремежи", - които утвърждават Станев като изключително оригинален и ненадминат анималист в българската литература. Следващите сборници с разкази за животни - "Сами" (1940) и "Вълчи нощи" (1943) - закрепват тази репутация на Емилиян Станев. Той получава признание не само у нас, но и в съседните страни, и в Европа. През 1948 г. се появяват двете му класически повести "Крадецът на праскови" и "В тиха вечер". От това време до средата на шестдесетте години Емилиян Станев работи върху големия си роман "Иван Кондарев", а след това върху "Антихрист". Автор е на много разкази, повести, сборници за деца ("През води и гори", "Лакомото мече", "Повест за една гора" и др.). След 1950 г. в продължение на 14 години работи върху своя роман "Иван Кондарев".

ПО-ВАЖНИ ИЗДАНИЯ НА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- **Срещу Великден, Идеи**
- **Крадецът и кучето, Примамливи блясъци**
- **Мечтател, Вълчи нощи**
- **През води и гори. Приключенията на един таралеж и една костенурка**
- **Лакомото мече. Разкази за деца**
- **Делници и празници**
- **Дива птица. Повести, В тиха вечер**
- **Крадецът на праскови, Повест за една гора**
- **Чернишка. Повести, След лова**
- **Слънчевото зайче, Къщичка под снега**
- **Легенда за Сибин, преславския княз**

КОРИЦИ ОТ ИЗВЕСТНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

ДРУГИТЕ ЗА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

- Емилиян Станев обичаше да спори, да се противопоставя на изказвания, на чути мисли и възгледи. И не само когато ги смяташе погрешни. Той обичаше да показва “обратната страна на медала”, не търпеше категоричната затвореност, закостенялост на идеите и съжденията дори когато в основата си са правилни. Можеше да смути и свой приятел, защитавайки понякога – пред чашка кафе или коняк – съвсем странни възгледи. Но макар и убеден в тяхната несъстоятелност, събеседникът трябваше да изразходва много усилия в спора: такива неочаквани, неподозирани, силни страни можеше да разкрие писателят във всяка концепция. Защото зад тази концепция се криеше душата на някой негов герой. В такива спорове Емилиян Станев, усмихвайки се тайно, а по някога и явно, на разгорещеността у събеседника си, изпробваше жизнеността на героя и неговата вътрешна, психологическа правда, неговата “кауза”, която може да бъде в най-различно съотношение с обективната истина. - СТОЯН КАРОЛЕВ

ДРУГИТЕ ЗА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

■ Писателят, без чието присъствие съвременната българска литература би била недоизяснена, започва своя път с учудваща лекота и той с удоволствие си припомня този период: "когато през 1932 г. дойдох в София, донесох два разказа, които веднага бяха отпечатани, тъй че колкото и надменно да звучи, аз се създадох като писател сам, без ничия помощ". Още в първия си разказ "Срещу Великден" (включен в първата му книга "Примамливи блясъци" под заглавието "Вина") Ем. Станев се проявява, според сполучвата му по-сетнешна самооценка, като "жесток реалист". Към героя си, един нашенски вариант на пропадналия Мармеладов от "Престъпление и наказание", начинаещият писател се отнася без никаква сантименталност, а когато го оставя да се плаши от люлеещата се по стените сянка на примката е направо безмилостен. Третият си разказ "Крадецът и кучето" Ем. Станев прочита пред Иван Кирилов - съдия и писател, - който се разплаква там, където се говори как крадецът убива своя верен другар заради кожата. - Георги Велев

ДРУГИТЕ ЗА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

- Само за 7 години той се утвърждава като майстор на късия разказ, изследващ драмите на малкия човек в тогавашната благополучна, но и потискаща поривите му България ("Примамливи блясъци", 1938, "Сами", 1940, "Делници и празници", 1945), като блестящ анималист от класата на Елин Пелин ("Вълчи нощи", 1943) и като един от най-перспективните и обичани детски автори ("През води и гори", 1943, "Лакомото мече", 1944). Идват хонорарите от "Хемус", сигурността, положителните отзиви. А заедно с тях и превратът на 9 септември 1944 г.-
Борислав Гърдев

ДРУГИТЕ ЗА ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

■ Дори след десетилетия е все така трудно да се пише за „Тихик и Назарий“¹. Повествованието не е нито толкова енигматично, нито възлово в съзряването на своя автор - поне привидно подвежда с тезисната си непретенциозност - и въпреки това, а може би точно поради това не вдъхновява за тълкуване. Безпроблемно, постулативно, пределно ясно е тематизирано двуборството между диктатора и художника, между плебея и аристократа на духа, между грубия практицизъм и възвишения артистизъм. Противопоставянията от този смислов ред биха могли да продължат безкрайно... Ако, разбира се, повярваме на презумптивното заглавие на текста, ако ограничим търсенията си в границите, които авторът недвусмислено налага, без да страдаме от мнителността на Пол де Ман спрямо четенето, което би трябвало да „започне в тази неустановена смесица от буквализъм и подозрение“ - Бисера Дакова

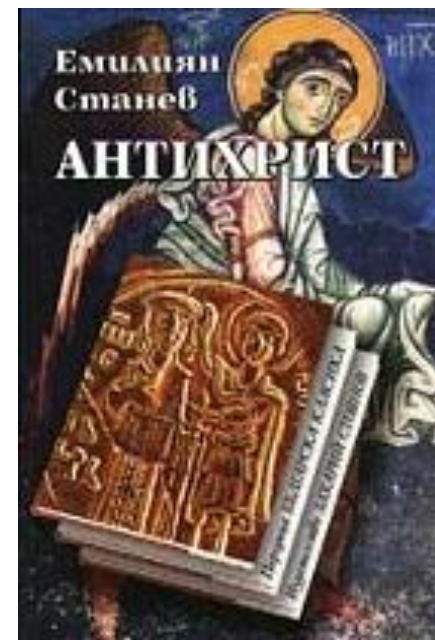
ИЗ ДНЕВНИКА НА ПИСАТЕЛЯ

- Многогласността в моите книги, особено в "Сибин" и "Антихрист", е многогласност в българския ум и душевност - само по себе си философстване, най-опасно за държавния живот. Все така разбират критиците като похвала тая многогласност. Сибин - прабългаринът, държавотворият, Силвестър, Тихик, Каломела - славянската мисловна разпасаност - трагедията. Обезобразеният Теофил - трагедия, сам се е обезобразил. Единственият духовен връх в "Антихрист" - Евтимий. Не съм писал тия книги да философствам над вечните въпроси, а да покажа някои български особености, както ги виждам и разбирам за една философия на нашата история! Кога ще се научим да мислим и преценяваме нашите "духовни ценности" не от някакво отвлечено философско гледище, а от интересите на България и нашата държава! В "Иван Кондарев" същите въпроси, но никой не ги засяга... **20 февруари 1979 г.**

Културата и цивилизацията не са нищо друго освен противопоставяне на Бога, да излъжем естеството, затова тя ще изкопае гроба на човечеството. (...) Затова с разума на човека е дадена страшна отговорност. **07.10. 1958 г.**

ИЗ ДНЕВНИКА НА ПИСАТЕЛЯ

■ Най-сетне завърших "Тихик и Назарий" - навеки невъзможното е постоянно повтарящото се. Всяка власт се оказва най-измамлив фалшификат на свободата, дори когато е в името на Бога. Изкуството се превръща в отрова. А изкуството не се нуждае от доказателства. То трябва да е такова, че веднага да му повярваш. Критиката обаче винаги се опитва да доказва изкуството. Не може да се командва изкуството, то никога не служи на пошли цели или на държавна политика - тогава не е истинско изкуство, тогава се изражда и гние. То не е воля, а вдъхновение и трябва да бъде като хубав летен ден, да ни дава радост и надежда, да стисне сърцето и да порази разума. Мярката за художественост е в степента, в която е постигнато единство на съдържание и форма. Целта - създаване на красотата. Поетичността трябва да бъде отгоре, а конфликтът да се чувства отдолу, без да се набива в очи. Защото изкуството не е слуга на социалното. **10 януари 1976 г. (Емилиян станев публикува и книгата "Антихрист")**

ИЗ ДНЕВНИКА НА ПИСАТЕЛЯ

- Най-съдбоносната грешка, извършена от Борис Първи, беше, че той избра византийското православие и с него - византийските ереси. Ако бяхме покръстени от Рим, българските духовници и интелигенция, вместо да четат житието на св. Параскева, щяха да четат Хораций, Цицерон, Сенека, Аристотел, Тацит и т. н., съдбата на България щеше да бъде съвсем друга, нямаше да беснеят у нас фанариотите. Френските консули биха ни пазили и покровителствали и пр., и пр. Католицизмът е култура въпреки всичките си отрицателни страни, а византийското православие е винаги близало ботушите на царе и императори и е поддържало самодържавието, както го поддържа и до Октомврийската революция в Русия. И Калоян, и Иван-Асен, изглежда, че разбраха тая страшна опасност от византийското православие, тая глупост да вземеш религията заедно с ересите на твоя вековен враг, при това с по-висока култура от теб. Първото българско царство не можеше да се затрие на бойните поля, но то беше унищожено чрез православните кукумявки, от черните византийски врани, обсебили и двореца, и църквата на нещастния "светец" и глупак Петър, чиито синове бяха триумфално отведени в Цариград от Цимисхий и единият беше скопен... Който не разбира това, нищо не рабира от българската история и съдба!... Не мога да чета хладнокръвно защитниците на православието и се удивлявам на слепотата и глупостта им! Но нали и освободителката беше православна и нали чрез православието и славянофилството прокарваше месианската си роля, а днес интернационализма... **09 юни 1974 г.**

ВИЕ ГЛЕДАХТЕ ФИЛМА ЗА
ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

РЕЖИСЬОР:

ВЕЛИСЛАВА ИВАНОВА
УЧЕНИЧКА В 8А КЛАС

ГР. ШУМЕН
СОУ"ПАНАЙОТ ВОЛОВ"

КРАЙ